

Огляд

рішень Вищої ради правосуддя,
ухвалених у 2023 році, про
вжиття заходів забезпечення
незалежності суддів та
авторитету правосуддя

Зміст

1. Підроблення судових рішень / виконавчих листів.....	3
1.1. Виявлення / використання судових рішень з ознаками підроблення.....	3
1.2. Виявлення судових рішень з ознаками підроблення у справах про адміністративні правопорушення.....	5
1.3. Виявлення виконавчих листів з ознаками підроблення.....	7
2. Надходження повідомлень про замінування будівлі суду.....	8
3. Виявлення спеціальних технічних засобів для негласного отримання інформації.....	9
4. Злам акаунтів суддів у месенджерах мобільних застосунків / створення облікових записів у соціальних мережах від імені суддів.....	10
5. Втручання в систему автоматизованого розподілу судових справ.....	11
6. Викрадення майна шляхом проникнення до приміщення суду.....	12
7. Погрози на адресу судді.....	13
7.1. Надсилання заяв / клопотань / звернень, які містять погрози / образи на адресу судді / звинувачення суддів у вчиненні кримінальних правопорушень.....	13
7.2. Висловлення погроз на адресу судді в судовому засіданні / шляхом здійснення телефонних дзвінків / надсилання смс-повідомлень.....	14
7.3. Висловлення погроз на адресу судді в мережі Інтернет / соціальних мережах / медіа.....	15
8. Позапроцесуальне звернення до суду.....	17
8.1. Надсилання смс-повідомлень / здійснення телефонних дзвінків щодо розгляду судових справ.....	17
8.2. Надсилання звернень з вимогами отримання грошової винагороди від судді.....	18
8.3. Звернення до суду щодо надання судді неправомірної вигоди / здійснення перерахунку грошових коштів / надіслання грошових купюр.....	19
8.4. Складення заповіту на ім'я судді.....	21
9. Публікації / статті стосовно особи судді чи його професійної діяльності.....	23
10. Порушення порядку в судовому засіданні / проведення мітингів.....	25
11. Безпідставне заявлення відводів.....	27
12. Заяви та дії органів державної влади й органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, що можуть підірвати незалежність судової влади.....	30
12.1. Висловлювання щодо професійної діяльності суддів.....	30
12.2. Ініціювання перевірок щодо професійної діяльності суддів.....	32

1. Підроблення судових рішень / виконавчих листів

1.1. Виявлення / використання судових рішень з ознаками підроблення

У повідомленні судді Приморського районного суду міста Одеси зазначено, що 28 грудня 2021 року (електронною поштою) та 29 грудня 2021 року на адресу суду надійшов лист акціонерного банку із проханням підтвердити факт постановлення та надіслання на адресу банку ухвали слідчого судді Приморського районного суду міста Одеси у справі про накладення арешту на грошові кошти товариства з обмеженою відповідальністю.

Суддя в повідомленні зазначала, що відповідно до інформації, яка міститься в автоматизованій системі документообігу суду, у провадженні Приморського районного суду міста Одеси не перебувала така справа і, відповідно, жодних судових рішень у цій справі існувати не може. Крім того, у повідомленні було вказано, що після вивчення ухвал, надісланих до суду банківськими установами, з'ясовано, що зазначені в документі дані вигадані та фактично не існують, підписи судді, секретаря судового засідання та печатка суду є підробленими, що дискредитує як правосуддя загалом, так і репутацію судді та може зашкодити авторитету правосуддя.

Вища рада правосуддя (далі також – ВРП) розглянула повідомлення судді та дійшла висновку, що обставини виявлення підробленого судового рішення, яке відповідно до норм Конституції України ухвалюється іменем України, можуть мати наслідком порушення основних засад судочинства та завдань суду, установлених Конституцією України та Законом України «Про судоустрій і статус суддів», а також нести загрозу авторитету правосуддя.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 7 лютого 2023 року № 21/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення авторитету правосуддя за повідомленням судді Приморського районного суду міста Одеси Єршової Л.С.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39215>.

Аналогічний висновок містять такі рішення ВРП:

від 23 лютого 2023 року № 142/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Новозаводського районного суду міста Чернігова Карапути О.О.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39326>);

від 23 березня 2023 року № 251/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення авторитету правосуддя за повідомленням судді Львівського апеляційного суду Партики І.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39453>);

від 28 березня 2023 року № 265/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення авторитету правосуддя за повідомленням судді Верховинського районного суду Івано-Франківської області Чекан Н.М.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39477>);

від 18 квітня 2023 року № 376/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Ожарського районного суду міста Полтави Гольник Л.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39610>);

від 20 червня 2023 року № 645/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Новозаводського районного суду міста Чернігова Павлова В.Г.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39944>);

від 22 червня 2023 року № 655/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Ленінського районного суду міста Харкова Бородіної О.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/40175>);

від 18 липня 2023 року № 723/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Ленінського районного суду міста Харкова Проценка Л.Г. про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/40717>).

У повідомленні судді Очаківського міськрайонного суду Миколаївської області зазначено, що у провадженні судді перебувала цивільна справа про визнання недійсним договору дарування, визнання незаконною державної реєстрації права власності, скасування реєстрації та визнання права власності.

До облікової статистичної картки автоматизованої системи документообігу суду «Д-3» у справі внесено рішення Очаківського міськрайонного суду Миколаївської області про задоволення позову, датоване 20 квітня 2023 року. Зі слів помічника голови суду, проєкт рішення в цивільній справі було внесено до автоматизованої системи документообігу суду «Д-3» помилково, на прохання представника позивача – адвоката. 23 травня 2023 року він виготовив проєкт рішення суду на трьох аркушах, вніс його до автоматизованої системи документообігу суду «Д-3» та надіслав до Єдиного державного реєстру судових рішень (далі – ЄДРСР) за допомогою електронного ключа судді. Два аркуші підробленого рішення він роздрукував, відформатував при цьому текст так, щоб він збігався з останньою сторінкою раніше ухваленого та підписаного суддею рішення в іншій справі, передав його 24 травня 2023 року представнику позивача – адвокату – з метою отримання винагороди.

Відповідно до акта службового розслідування Очаківського міськрайонного суду Миколаївської області помічник голови суду виготовив підроблене ним рішення у справі, яка перебуває на розгляді судді та призначена до судового розгляду. Крім того, помічник голови суду здійснив втручання в роботу автоматизованих систем в органах та установах системи правосуддя (несанкціоноване втручання до системи документообігу суду «Д-3»).

На переконання судді, наведені дії помічника голови суду є втручанням у її діяльність як судді, що має ознаки кримінального правопорушення та негативно позначається на авторитеті правосуддя, підриває незалежність судової влади.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення судді та дійшла висновку, що факт виявлення підробленого судового рішення може мати наслідком порушення основних засад судочинства та завдань суду, установлених Конституцією України та Законом України «Про судоустрій і статус суддів», і нести загрозу авторитету правосуддя. Крім того, повідомлені обставини можуть дискредитувати репутацію судді та підірвати довіру до суду.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 18 липня 2023 року № 722/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Очаківського міськрайонного суду Миколаївської області Рак Л.М.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/40724>.

У повідомленні судді Ленінського районного суду міста Харкова зазначено, що до суду електронною поштою надійшов лист прокурора Могилів-Подільської окружної прокуратури із проханням підтвердити факт ухвалення Ленінським районним судом міста Харкова рішень, на підставі яких у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно зареєстровано право власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення. За даними автоматизованої системи документообігу, у провадженні Ленінського районного суду міста Харкова судові справи не перебували, отже, рішення у цих справах не ухвалювалися.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення судді та дійшла висновку, що в цьому випадку немає підстав вважати, що підроблення судових рішень впливає на внутрішнє переконання судді під час ухвалення ним рішення в конкретній судовій справі чи перешкоджає виконанню суддею своїх службових обов'язків. Такі дії не містять ознак втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя. Вони не вчиняються з метою добитися ухвалення неправосудного рішення. Їх не можна вважати спробою тиску чи впливу на суд, адже вони не створюють реальних ризиків для ухвалення справедливого і безстороннього рішення. Проте такі кримінальні правопорушення значною мірою формують негативну суспільну думку про судову систему та можливу причетність її службових осіб до таких правопорушень. Винні у їх вчиненні особи несуть кримінальну відповідальність, передбачену, зокрема, статтею 358 Кримінального кодексу України (далі – КК України). Якщо такі дії були вчинені з метою заволодіння чужим майном або у співучасті з державними реєстраторами прав на нерухоме майно, вони повинні бути додатково кваліфіковані також за іншими статтями КК України.

Водночас підроблення судових рішень може дискредитувати репутацію судді, який начебто підписав ці рішення, підриває довіру до суду, створює уявлення про допустимість та безкарність таких протизаконних дій, можливість отримання судового рішення у позапроцесуальний спосіб, наявність обставин, за яких судові рішення може викликати сумніви. Такі обставини можуть мати наслідком порушення основних засад судочинства та завдань суду, установлених Конституцією України та Законом України «Про судоустрій і статус суддів», нести загрозу авторитету правосуддя.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 12 вересня 2023 року № 894/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Ленінського районного суду міста Харкова Вікторова В.В. про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/40909>.

1.2. Виявлення судових рішень з ознаками підроблення у справах про адміністративні правопорушення

У повідомленні судді Автозаводського районного суду міста Кременчука Полтавської області зазначено, що у провадженні суду перебуває справа про адміністративне правопорушення за частиною першою статті 130 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП).

Особа, яка притягується до адміністративної відповідальності, прибула до суду з метою отримання постанови, фотокопія якої, з її слів, надійшла від невідомої особи в месенджері Telegram. Відповідно до фотокопії зазначеної постанови провадження у справі про притягнення особи за частиною першою статті 130 КУпАП закрито за відсутністю в її діях складу адміністративного правопорушення. Суддя вказав, що ця постанова містить його дані як судді та підписана невідомою особою від його імені. Водночас у ЄДРСР відсутні відомості про прийняття суддею постанови у справі.

Вища рада правосуддя дійшла висновку, що факт виявлення підробленого судового рішення (постанови) може дискредитувати репутацію судді та підірвати довіру до суду. Такі обставини можуть мати наслідком порушення основних засад судочинства та завдань суду, установлених Конституцією України та Законом України «Про судоустрій і статус суддів», та нести загрозу авторитету правосуддя.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 18 квітня 2023 року № 377/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Автозаводського районного суду міста Кременчука Полтавської області Малтиза А.В.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39602>.

У повідомленні судді Шевченківського районного суду міста Києва зазначено, що в її провадженні перебуває справа про притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень, передбачених частиною першою статті 130, статтею 124 КУпАП.

У судовому засіданні з'явився адвокат, який повідомив суду, що його довіритель від невідомих осіб, які назвалися працівниками суду, отримав у месенджері Telegram пропозицію за грошову винагороду закрити адміністративне провадження у зв'язку з відсутністю в його діях складу адміністративних правопорушень за частиною першою статті 130, статтею 124 КУпАП, а також копію постанови, складену від імені судді Шевченківського районного суду міста Києва. Суддя зазначає, що невідомі особи, представляючись працівниками суду, діючи від імені судді, вимагаючи неправомірну вигоду від особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, вчиняють кримінальне правопорушення та створюють уявлення про корумпованість як конкретного судді зокрема, так і судової гілки влади загалом.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення судді та дійшла висновку про наявність підстав для вжиття заходів з метою забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя, передбачених статтею 73 Закону України «Про Вищу раду правосуддя».

Детальніше з текстом рішення ВРП від 1 серпня 2023 року № 765/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Шевченківського районного суду міста Києва Мелешак О.В.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/40770>.

Аналогічний висновок містять рішення ВРП:

від 1 травня 2023 року № 451/0/15-23 «Про задоволення клопотання заступника Генерального прокурора – керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Клименка О.В. про тимчасове відсторонення судді Корецького районного суду Рівненської області Кулика Є.В. від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності», розміщене за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39682>;

від 31 жовтня 2023 року № 1012/0/15-23 «Про часткове задоволення клопотання заступника Генерального прокурора – керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Клименка О.В. про тимчасове відсторонення судді Комінтернівського районного суду Одеської області Доброва П.В. від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності», розміщене за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/41082>;

від 15 грудня 2023 року № 1323/0/15-23 «Про часткове задоволення клопотання заступника Генерального прокурора – керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Клименка О.В. про тимчасове відсторонення судді Київського апеляційного суду Глиняного В.П. від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності», розміщене за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/42536>;

від 29 грудня 2023 року № 1431/0/15-23 «Про часткове задоволення клопотання заступника Генерального прокурора – керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Клименка О.В. про тимчасове відсторонення

судді Київського апеляційного суду Дзюбіна В.В. від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності», розміщене за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/42906>;

від 29 грудня 2023 року № 1432/0/15-23 «Про часткове задоволення клопотання заступника Генерального прокурора – керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Клименка О.В. про тимчасове відсторонення судді Київського апеляційного суду Паленика І.Г. від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності», розміщене за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/42934>.

1.3. Виявлення виконавчих листів з ознаками підроблення

У повідомленні судді Новозаводського районного суду міста Чернігова зазначено, що на адресу суду надійшов запит старшого державного виконавця Волгоградського відділу державної виконавчої служби у Волгоградському районі Одеської області про підтвердження справжності виконавчого листа, виданого Новозаводським районним судом міста Чернігова у справі про стягнення аліментів. До вказаного запиту долучено копію виконавчого листа у справі з підписами навпроти прізвищ судді та секретаря судових засідань.

Суддя вказала, що підписи на вказаному виконавчому листі не є ідентичними її підпису та підпису секретаря судового засідання, відтиск гербової печатки Новозаводського районного суду міста Чернігова, ймовірно, підроблений. На думку судді, зазначені обставини свідчать про підроблення виконавчих листів невідомою особою, мають ознаки кримінального правопорушення, а отже, дискредитують як правосуддя загалом, так і репутацію судді зокрема, можуть зашкодити авторитету правосуддя.

Вища рада правосуддя дійшла висновку, що підроблення виконавчого листа, що за своєю суттю є письмовим документом, який має установлені форму і зміст та на підставі якого компетентний орган здійснює примусове виконання рішення суду, яке в цьому випадку суд не ухвалював, може мати наслідком порушення основних засад судочинства та завдань суду, установлених Конституцією України та Законом України «Про судоустрій і статус суддів», та нести загрозу авторитету правосуддя. Такі обставини можуть дискредитувати репутацію судді та підірвати довіру до суду. Таким фактам має надаватися кримінально-правова оцінка правоохоронними органами в порядку, установленому Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України). Кожен факт має бути ретельно перевірений правоохоронними органами в порядку, визначеному цим Кодексом.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 13 квітня 2023 року № 351/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Новозаводського районного суду міста Чернігова Маслюк Н.В.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39589>.

Аналогічний висновок зроблено в рішенні ВРП від 14 грудня 2023 року № 1311/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Індустріального районного суду міста Дніпропетровська Бєсєди Г.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/42541>).

2. Надходження повідомлень про замінування будівлі суду

У повідомленнях голови Солонянського районного суду Дніпропетровської області зазначено про надходження повідомлення про замінування будівлі суду. Крім того, співробітник Державної служби України з надзвичайних ситуацій в Дніпропетровській області та співробітник відділення поліції повідомили працівника Служби судової охорони про замінування будівлі Солонянського районного суду Дніпропетровської області.

Голова Солонянського районного суду Дніпропетровської області повідомив, що внаслідок вказаних подій, які сталися 20 жовтня 2022 року, зірвано розгляд 11 судових справ, а 7 та 8 листопада 2022 року – 4 судових справ, що свідчить про втручання у діяльність суддів Солонянського районного суду Дніпропетровської області щодо здійснення ними правосуддя та блокування роботи суду.

Вища рада правосуддя дійшла висновку, що завідомо неправдиві повідомлення про замінування будівлі суду є очевидно протиправними, призводять до блокування роботи суду, зриву судових засідань, тобто перешкоджають суддям виконувати їхні професійні обов'язки, а також можуть викликати в суддів обґрунтоване занепокоєння щодо власної безпеки, безпеки працівників та відвідувачів суду. Вказані протиправні дії, які реально призвели до блокування роботи суду та зриву 15 судових засідань, мають умисний, системний характер та могли бути спрямовані саме на унеможливлення проведення певних судових засідань, а також на перешкоджання суддям виконувати покладені на них професійні обов'язки щодо здійснення правосуддя.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 11 квітня 2023 року № 333/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленнями голови Солонянського районного суду Дніпропетровської області Стрельникова О.О.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39567>.

Аналогічний висновок містить рішення ВРП від 2 листопада 2023 року № 1032/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням виконувача обов'язків голови Автозаводського районного суду міста Кременчука Полтавської області Нестеренка С.Г.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/41089>).

3. Виявлення спеціальних технічних засобів для негласного отримання інформації

У повідомленні судді Калуського міськрайонного суду Івано-Франківської області зазначено, що він придбав в одному з магазинів міста Калуша Івано-Франківської області телевізор для робочого кабінету. Телевізор вийшов з ладу, у зв'язку із чим суддя повернув його продавцю для подальшого передання до центру гарантійного обслуговування. Під час огляду телевізора майстер виявив у ньому спеціальний технічний засіб для негласного отримання інформації та повідомив про це суддю.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення судді, зазначивши, що згідно зі статтею 359 КК України незаконні придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації мають наслідком кримінальну відповідальність. Суспільна небезпека вказаного кримінального правопорушення полягає в порушенні встановленого порядку використання спеціальних технічних засобів негласного одержання інформації, приниженні авторитету органів державної влади, підриві довіри до органів, які застосовують такі засоби, посяганні на конституційні права та свободи громадян. Учинення кримінального правопорушення, передбаченого статтею 359 КК України, щодо суддів, крім завдання шкоди окремим особам, спрямоване на підрив авторитету правосуддя загалом. Випадки, що мають ознаки кримінальних правопорушень, повинні бути належним чином досліджені правоохоронними органами, а винні особи – притягнуті до передбаченої законом відповідальності.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 3 жовтня 2023 року № 953/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Калуського міськрайонного суду Івано-Франківської області Миговича О.М.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/40983>.

4. Злам акаунтів суддів у месенджерах мобільних застосунків / створення облікових записів у соціальних мережах від імені суддів

У повідомленні судді Херсонського апеляційного суду зазначено, що невідомі особи зламали її акаунти в месенджерах WhatsApp та Telegram за телефонним номером.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення і дійшла висновку, що дії невідомих осіб щодо отримання доступу до повідомлень у месенджері Telegram, що може передбачати використання особистого номера мобільного телефону судді та надсилання повідомлень провокаційного змісту, в умовах військової агресії російської федерації може викликати обґрунтоване занепокоєння судді щодо особистої безпеки, що створює реальну загрозу суддівській незалежності та авторитету правосуддя. Подібні дії не узгоджуються з положеннями частини шостої статті 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо обов'язку поважати незалежність судді і не посягати на неї та є неприпустимими.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 6 червня 2023 року № 616/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Херсонського апеляційного суду Калініної О.В.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39856>.

У повідомленні суддів Києво-Святошинського районного суду Київської області зазначено, що вони у складі колегії суддів здійснюють судовий розгляд кримінального провадження. Судді випадково з'ясували, що в соціальній мережі Facebook створені фейкові сторінки, на яких розміщуються відеоматеріали судових засідань у кримінальному провадженні. При цьому відео публікуються з використанням ненормативної лексики, образливих висловлювань та порівнянь. Крім того, самі акаунти містять образливі та непристойні написи. Всі дописи у мережі Facebook на цих фейкових сторінках аналогічні та відповідають за датою та змістом дописам на сторінці Громадської спілки «Громадський контроль діє» у мережі Facebook.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення і дійшла висновку, що факт виявлення в соціальній мережі Facebook зареєстрованих профілів (облікових записів) невідомими особами, які видають себе за суддів Києво-Святошинського районного суду Київської області, та публікація від їхнього імені загальнодоступних дописів і коментарів із нецензурними висловлюваннями можуть дискредитувати репутацію суддів та підірвати довіру як до суду, так і до всієї судової влади загалом. Факт створення від імені суддів профілів (облікових записів) у соціальній мережі та публікація (поширення) контенту від їхнього імені, зокрема коментарів з нецензурними висловлюваннями щодо учасників кримінального провадження, яке розглядається суддями, можуть підірвати незалежність і безсторонність судової влади, право на справедливий суд, гідність посади та громадську довіру до авторитету судової влади.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 21 листопада 2023 року № 1083/0/15 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів Києво-Святошинського районного суду Київської області Лисенка В.В., Омельченко М.М., Хрипун С.В.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/41667>.

5. Втручання в систему автоматизованого розподілу судових справ

У повідомленні судді Миколаївського районного суду Одеської області зазначено, що дії відповідальних осіб Миколаївського районного суду Одеської області, які полягають у незаконному втручанні в систему автоматизованого розподілу справ шляхом штучного виключення з переліку суддів, які можуть брати участь у розгляді справи, – суддів Миколаївського районного суду Одеської області, з надуманих (неправдивих) і не передбачених законодавством України підстав, він вважає втручанням у його діяльність як судді щодо здійснення правосуддя.

За висновком Вищої ради правосуддя відсутні підстави стверджувати, що дії посадових осіб Миколаївського районного суду Одеської області були спрямовані саме на втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя з метою усунути його від розгляду певних цивільних справ, перешкодити виконанню ним службових обов'язків або добитися винесення неправосудного рішення в таких справах, тобто можуть бути кваліфіковані за статтею 376 КК України.

Водночас Вища рада правосуддя зауважила, що одним зі складників права на справедливий суд є розгляд справи безстороннім (неупередженим) судом. Ця гарантія забезпечується, зокрема, шляхом обрання судді для розгляду справи з використанням системи автоматизованого розподілу, яка покликана здійснювати розподіл справ між суддями рівномірно та за принципом випадковості. Виключення судді з переліку суддів, які можуть брати участь у розгляді справи під час автоматизованого розподілу, з підстав, які не відповідають дійсності, не узгоджується з вимогами законодавства, може свідчити про втручання в систему автоматизованого розподілу, що, своєю чергою, може впливати на реалізацію гарантій незалежності судді.

Відповідно до частини п'ятої статті 151 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» несанкціоноване втручання в автоматизований розподіл справ у суді має наслідком відповідальність, установлену законом. Статтею 376¹ КК України встановлено відповідальність за незаконне втручання в роботу автоматизованих систем в органах та установах системи правосуддя, а саме за умисне внесення неправдивих відомостей чи несвоєчасне внесення відомостей до Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, іншої автоматизованої системи, що функціонує в суді, Вищій раді правосуддя, Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, Державній судовій адміністрації України, їх органах, несанкціоновані дії з інформацією, що міститься в таких системах, чи інше втручання в роботу таких систем, вчинене службовою особою, яка має право доступу до цієї системи, або іншою особою шляхом несанкціонованого доступу до таких систем.

Установлені обставини дають Вищій раді правосуддя підстави для висновку, що такі дії керівника апарату суду щодо здійснення автоматизованого розподілу справ порушують гарантії незалежності суддів та підривають авторитет правосуддя.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 11 квітня 2023 року № 334/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Миколаївського районного суду Одеської області Банташа Д.С.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39568>.

6. Викрадення майна шляхом проникнення до приміщення суду

У повідомленні виконувач обов'язків голови Іванівського районного суду Херсонської області зазначив, що військовослужбовці держави-агресора, пошкодивши вхідні двері, незаконно проникли до приміщення суду. Окупанти викрали товарно-матеріальні цінності суду – оргтехніку, комп'ютери та інше майно, яке залишилося у приміщенні суду.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення, зазначивши, що згідно зі статтею 438 КК України жорстоке поводження з військовополоненими або цивільним населенням, вигнання цивільного населення для примусових робіт, розграбування національних цінностей на окупованій території, застосування засобів ведення війни, заборонених міжнародним правом, інші порушення законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також віддання наказу про вчинення таких дій караються позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років.

Вища рада правосуддя встановила, що обставини незаконного проникнення окупантів до приміщення Іванівського районного суду Херсонської області та викрадення товарно-матеріальних цінностей суду (столи, стільці, інше майно, яке залишилося у приміщенні суду) є наслідком військової агресії російської федерації проти України та вчинення її військово-політичним керівництвом кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 21 лютого 2023 року № 129/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням виконувача обов'язків голови Іванівського районного суду Херсонської області Ференца Р.І.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39280>.

7. Погрози на адресу судді

7.1. Надсилання заяв / клопотань / звернень, які містять погрози / образи на адресу судді / звинувачення суддів у вчиненні кримінальних правопорушень

У повідомленні судді Господарського суду Харківської області зазначено, що в його провадженні перебувала справа. У судовому засіданні під час дослідження документів, наданих суду, суддя виявив лист у поштовому конверті (без дати, у довільній формі), у якому заявник висловив зневажливе ставлення до судді, звинуватив суддю в неправомірних і незаконних діях, участі у злочинному угрупованні, погрожував судді особисто. До повідомлення судді долучено підписану заявником копію заяви. Вказані дії суддя розцінює як спробу тиску та впливу на безсторонність суду під час розгляду справи та як погрози на адресу судді у зв'язку з діяльністю, пов'язаною зі здійсненням правосуддя. Зазначені обставини вважає такими, що мають ознаки порушення незалежності судді та втручання у здійснення правосуддя, та просить вжити передбачених законом заходів щодо забезпечення авторитету правосуддя та незалежності суддів.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення, зазначивши, що лист із погрозами, виявлений суддею в судовому засіданні з розгляду справи під час дослідження документів, наданих заявником, потрібно вважати позапроцесуальною формою звернення, що свідчить про втручання в діяльність судді під час здійснення правосуддя. Подібні звернення не узгоджуються з положеннями частини шостої статті 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо обов'язку поважати незалежність судді і не посягати на неї та є неприпустимими. Крім того, такі дії можуть викликати в судді обґрунтоване занепокоєння щодо власної безпеки та безпеки членів сім'ї, що створює реальну загрозу суддівській незалежності.

Вища рада правосуддя вказує, що особливості посади та професійної діяльності судді нерідко зумовлюють висловлення учасниками судових справ на адресу суддів погроз, які можуть давати обґрунтовані підстави для занепокоєння щодо їх безпеки, безпеки їхніх близьких та працівників суду, а отже, створюють реальну загрозу суддівській незалежності.

Вища рада правосуддя, ураховуючи, що безпека суддів визначена як одна з основних гарантій незалежності суддів, з огляду на обставини, повідомлені суддею, що свідчать про можливе вчинення дій, які містять ознаки кримінального правопорушення та можуть викликати обґрунтоване занепокоєння, зокрема щодо власної безпеки судді, що створює реальну загрозу суддівській незалежності, дійшла висновку, що наявні підстави для вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 14 березня 2023 року № 212/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Господарського суду Харківської області Усатого В.О. про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39422>.

Аналогічний висновок містять рішення ВРП:

від 23 березня 2023 року № 249/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Печерського районного суду міста Києва Григоренко І.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39461>);

від 4 квітня 2023 року № 298/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням голови Ізмаїльського міськрайонного суду Одеської області Присакара О.Я.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39510>);

від 31 жовтня 2023 року № 1019/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням суддів Голосіївського районного суду міста Києва Токмана Ю.Ф., Бойка О.В., Дмитрук Н.Ю.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/41091>);

від 14 листопада 2023 року № 1053/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Білоцерківського міськрайонного суду Київської області Буцмака Ю.Є.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/41363>).

7.2. Висловлення погроз на адресу судді в судовому засіданні / шляхом здійснення телефонних дзвінків / надсилання смс-повідомлень

У повідомленні судді Шевченківського районного суду міста Києва зазначено, що під час розгляду нею кримінального провадження обвинувачений почав поводити себе агресивно, висловлював на її адресу погрози вбивством, стверджуючи, що він знайде спосіб їх реалізувати, незважаючи на те, що перебуває під вартою.

Вища рада правосуддя, беручи до уваги обставини, про які зазначено в повідомленні судді, зокрема щодо неналежної поведінки обвинуваченого, а саме його висловлювання на адресу судді погрози вбивством під час судового розгляду, що можуть сформувані у суспільстві уявлення про безкарність протиправного впливу на судову систему та негативно позначитися на її незалежності загалом, ураховуючи, що перевірку повідомлених обставин здійснюють правоохоронні органи в порядку, передбаченому КПК України, дійшла висновку про наявність підстав для вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 28 лютого 2023 року № 158/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Шевченківського районного суду міста Києва Мелешак О.В.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39343>.

Аналогічний висновок містять рішення ВРП:

від 28 березня 2023 року № 264/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Жовтневого районного суду міста Дніпропетровська Батуєва О.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39475>);

від 4 квітня 2023 року № 301/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Окружного адміністративного суду міста Києва Огурцова О.П.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/3950>);

від 27 квітня 2023 року № 439/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Дніпропетровського районного суду Дніпропетровської області Новік Л.М.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39641>);

від 27 квітня 2023 року № 440/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Дзержинського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області Чайкіної О.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39646>);

від 15 серпня 2023 року № 821/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленнями судді Солом'янського районного суду міста Києва Застрожнікової К.С.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/40841>);

від 29 серпня 2023 року № 863/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Дарницького районного суду міста Києва Мицик Ю.С.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/40873>);

від 7 листопада 2023 року № 1039/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Ірпінського міського суду Київської області Шестопаолової Я.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/41102>);

від 28 листопада 2023 року № 1133/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Згурівського районного суду Київської області Кучерявої Л.М.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/41882>).

7.3. Висловлення погроз на адресу судді в мережі Інтернет / соціальних мережах / медіа

У повідомленні судді Вільногірського міського суду Дніпропетровської області зазначено, що її визначено головуючою суддею для розгляду справи в порядку адміністративного судочинства за позовом про визнання дій протиправними та скасування постанови про адміністративне правопорушення.

Судді стало відомо, що в соціальній мережі Instagram позивачка під нікнеймом виклала допис, фактично звинувативши суддю в отриманні неправомірної вигоди, а вислів «...Ты заплатиш больше ... прости но это не будут деньги!» суддя розцінює як пряму погрозу заподіяння будь-якої шкоди. Дії позивача, як вважає суддя, носять провокаційний характер, спрямовані на вчинення тиску з метою ухвалення суддею сприятливого для позивача рішення у справі та є втручанням у здійснення правосуддя.

Надаючи оцінку змісту публікації в соціальній мережі Instagram, Вища рада правосуддя зазначила, що вона містить відкриту погрозу, а тому створює реальні ризики для безпеки судді. Відомості, викладені у зверненні судді, свідчать про втручання в діяльність судді під час здійснення правосуддя, отже, наявні підстави для вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 11 квітня 2023 року № 338/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Вільногірського міського суду Дніпропетровської області Борцової А.А.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39562>.

Аналогічний висновок містять рішення ВРП:

від 14 березня 2023 року № 208/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Павлоградського міськрайонного суду Дніпропетровської області Самоткан Н.Г.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39419>);

від 16 березня 2023 року № 219/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Корольовського районного суду міста Житомира Шалоти К.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39429>);

від 13 квітня 2023 року № 350/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Подільського районного суду міста Києва Кітова О.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39581>);

від 20 квітня 2023 року № 390/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням суддів Вищого антикорупційного суду Кравчука О.О., Крука Є.В., Білоус І.О.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39621>);

від 21 вересня 2023 року № 904/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Воловецького районного суду Закарпатської області Софілканич О.А.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/40945>);

від 30 листопада 2023 року № 1164/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Київського окружного адміністративного суду Кушнєвої А.О.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/41986>).

У повідомленні судді Краматорського міського суду Донецької області (відряджена до Солом'янського районного суду міста Києва для здійснення правосуддя) зазначено, що на популярному відеохостингу YouTube вона виявила відео, розміщене на каналі «Україна проти произвола чиновников». В описі вказаного відео міститься посилання на публікацію, розміщену на сайті «Общественная организация “Україна проти произвола чиновников”». Вказані відео та публікація містять образливі та нецензурні висловлювання на адресу судді та членів її сім'ї. У коментарі до зазначеної публікації висловлено прямий заклик до здійснення насильства та фізичної розправи щодо неї як судді.

Вища рада правосуддя зазначила, що надавала оцінку подібним діям керівника Громадської організації «Україна проти свавілля чиновників». Зокрема, рішеннями Вищої ради правосуддя від 12 жовтня 2021 року № 2075/0/15-21, від 3 лютого 2022 року № 84/0/15-22, від 17 лютого 2022 року № 143/0/15-22 вжито заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя, визначених статтею 73 Закону України «Про Вищу раду правосуддя».

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення та дійшла висновку, що дії Громадської організації «Україна проти свавілля чиновників» в особі її керівника спрямовані на порушення гарантій незалежності судді та завдають шкоди авторитету судової влади загалом. Обставини, про які повідомила суддя, зокрема факти неналежної поведінки керівника громадської організації, що містить ознаки кримінального правопорушення, висловлення погроз судді у зв'язку з розглядом конкретної справи, можуть сформувати у суспільстві уявлення про безкарність протиправного впливу на судову систему та негативно позначитися на її незалежності загалом, тому повинні бути перевірені правоохоронними органами в порядку, установленому КПК України.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 20 квітня 2023 року № 389/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Краматорського міського суду Донецької області (відряджена до Солом'янського районного суду міста Києва для здійснення правосуддя) Митрофанової А.О.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39613>.

Аналогічний висновок містять рішення ВРП:

від 11 квітня 2023 року № 339/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням суддів Київського апеляційного суду Балацької Г.О., Горб І.М., Сілкової І.М.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39556>);

від 18 квітня 2023 року № 374/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням суддів Верховного Суду у Касаційному кримінальному суді Макаровець А.М., Маринича В.К.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39592>);

від 20 квітня 2023 року № 387/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням суддів Київського апеляційного суду Кепкал Л.І., Васильєвої М.А., Кияшка О.А.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39605>);

від 29 травня 2023 року № 562/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Шевченківського районного суду міста Києва Дунаєвської Д.Л.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39804>).

8. Позапроцесуальне звернення до суду

8.1. Надсилання смс-повідомлень / здійснення телефонних дзвінків щодо розгляду судових справ

У повідомленні судді Ленінського районного суду міста Дніпропетровська зазначено, що в його провадженні перебуває справа за обвинуваченням фізичної особи у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 263 КК України. Брат судді повідомив, що отримав у застосунку Viber від невідомої особи повідомлення із проханням «передати привіт» судді у справі, розгляд якої «при доказах що достатньо винести вирок» із серпня безпідставно відкладається. Зазначено, що із вказаного приводу «головний свідок» у цій справі буде писати відповідне клопотання. Суддя вважає, що автор повідомлення намагається незаконно вплинути на нього як на суддю під час розгляду справи з метою домогтися ухвалення неправосудного рішення. Надсилання таких повідомлень його близьким родичам, які не мають жодного стосунку до його професійної діяльності як судді, має ознаки втручання у здійснення ним правосуддя, оскільки підриває авторитет судової влади України загалом та дискредитує його особисто як суддю, тому просить вжити заходів реагування відповідно до вимог чинного законодавства.

Вища рада правосуддя дійшла висновку, що такі смс-повідомлення можуть викликати в судді обґрунтоване занепокоєння щодо власної безпеки та безпеки членів сім'ї, що створює реальну загрозу суддівській незалежності, і що в такий спосіб чинився психологічний тиск, який може вплинути на суддю, зокрема на ухвалення певного судового рішення у справі. Дії особи, яка на особистий номер телефону брата судді надіслала повідомлення із приводу справи, розгляд якої ще триває, не узгоджуються з положеннями частини шостої статті 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо обов'язку поважати незалежність судді і не посягати на неї та є неприпустимими.

Події, про які йдеться в повідомленні, пов'язані з діяльністю судді щодо здійснення правосуддя у конкретній справі, а тому можуть викликати в судді обґрунтоване занепокоєння щодо власної безпеки, що створює реальну загрозу суддівській незалежності. Обставини, повідомлені суддею, повинні бути ретельно перевірені правоохоронними органами у порядку, установленому КПК України.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 23 березня 2023 року № 248/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Ленінського районного суду міста Дніпропетровська Тауса М.М.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39460>.

Аналогічний висновок містять рішення ВРП: від 30 березня 2023 року № 279/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Стрийського міськрайонного суду Львівської області Бучківської В.Л.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39499>);

від 29 травня 2023 року № 561/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Верховного Суду у Касаційному кримінальному суді Щепоткіної В.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39773>);

від 22 серпня 2023 року № 839/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Вищого антикорупційного суду Федорова О.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/40853>).

У повідомленні судді Слов'янського міськрайонного суду Донецької області зазначено, що у його провадженні перебуває цивільна справа про зобов'язання вчинити дії, відшкодування моральної та матеріальної шкоди. Позивач долучив до матеріалів справи копію звукозапису його телефонної розмови з особою, яка назвала себе експертом, що проводив огляд об'єкта дослідження. На звукозаписі зафіксовано, що співрозмовник повідомив позивачу, що його звільнено через проведення експертного дослідження у цій справі. Зазначена особа вказала, серед іншого, що від секретаря їй стало відомо, що «цю гучну справу закривають», «вони [суд] хочуть змусити позивача зробити якусь немислиму оплату, а потім у зв'язку з тим, що він не з'явиться, винесуть постанову». Також ця особа повідомила, що вона навіть із суддею спілкувалася та що «всім знехтували на місцях».

Розглянувши повідомлення судді, Вища рада правосуддя дійшла висновку, що дії зазначених у повідомленні осіб свідчать про їхній намір перешкодити здійсненню суддею своїх професійних обов'язків, а такі коментарі можуть свідчити про неправомірний вплив на суддю для ухвалення ним відповідного судового рішення, що є втручанням у здійснення правосуддя. Подібні обставини не узгоджуються з положеннями частини п'ятої статті 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо заборони втручання у здійснення правосуддя та є неприпустимими.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 16 лютого 2023 року № 67/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Слов'янського міськрайонного суду Донецької області Мінаєва І.М.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39253>.

Аналогічний висновок містять рішення ВРП:

від 21 березня 2023 року № 236/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Ленінського районного суду міста Кіровограда Плохотніченка Л.І.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39445>);

від 10 серпня 2023 року № 817/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Зарічного районного суду міста Сум Сороки М.Р.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/40826>).

8.2. Надсилання звернень з вимогами отримання грошової винагороди від судді

У повідомленні судді Чугуївського міського суду Харківської області зазначено, що на адресу суду засобами поштового зв'язку надійшов лист за підписом старшого лейтенанта поліції Харківського районного управління поліції № 2 Головного управління Національної поліції в Харківській області, у якому автор листа вимагав від нього як судді грошову винагороду за невнесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про нібито вчинення злочину його близьким родичем. Суддя вважає, що надсилання подібної кореспонденції на адресу суду підриває авторитет судової влади, такі дії вчинені з метою незаконного впливу на нього як на суддю та мають ознаки кримінального правопорушення.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення та дійшла висновку, що в повідомленні зазначено про обставини, які вказують на можливе вчинення особою кримінального правопорушення, пов'язаного із втручанням у діяльність судді щодо здійснення правосуддя, яке становить загрозу незалежності суддів. Водночас Вища рада правосуддя не наділена повноваженнями здійснювати кримінально-правову кваліфікацію протиправних діянь, які порушують конституційні принципи незалежності і недоторканності суддів. Такі повноваження належать до компетенції відповідних правоохоронних органів, які в порядку, установленому КПК України, мають перевірити повідомлені суддею обставини.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 14 лютого 2023 року № 43/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Чугуївського міського суду Харківської області Гуменного З.І.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39233>.

Аналогічний висновок містять рішення ВРП: від 14 лютого 2023 року № 41/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Комінтернівського районного суду міста Харкова Колодяжної І.М.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39238>);

від 14 березня 2023 року № 209/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Жовтневого районного суду міста Харкова Труханович В.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39412>);

від 16 березня 2023 року № 218/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Орджонікідзевського районного суду міста Харкова Глібко О.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39418>).

8.3. Звернення до суду щодо надання судді неправомірної вигоди / здійснення перерахунку грошових коштів / надіслання грошових купюр

У повідомленні судді Московського районного суду міста Харкова зазначено, що до її провадження передано справу за скаргою на бездіяльність дізнавача СД Харківського районного управління поліції № 2 Головного управління Національної поліції в Харківській області та прокурора Салтівської окружної прокуратури міста Харкова щодо неповернення тимчасово вилученого в нього майна у кримінальному провадженні за частиною першою статті 358 КК України. Засобами поштового зв'язку до канцелярії суду від старшого лейтенанта поліції СД Харківського районного управління поліції № 2 Головного управління Національної поліції в Харківській області надійшов лист, адресований судді, із зазначенням номера справи, у якому висловлено пропозицію надання неправомірної вигоди за ухвалення певного рішення у справі.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення, зазначивши, що в ньому вказано про обставини, які свідчать про можливе вчинення особою кримінального правопорушення, пов'язаного із втручанням у діяльність судді щодо здійснення правосуддя, яке становить загрозу незалежності суддів. Дії щодо виготовлення, підписання та надіслання невідомою особою звернень, адресованих судді, із проханням ухвалити певне рішення у справі та пропозицією надати неправомірну вигоду несуть загрозу незалежності суддів та авторитету правосуддя, тому їм має

бути надана кримінально-правова кваліфікація правоохоронними органами в порядку, установленому КПК України.

Надіслання невідомою особою адресованих судді звернень із проханням ухвалити певне рішення у справі та пропозицією надати неправомірну вигоду можуть сформувати у суспільстві уявлення про безкарність протиправного впливу на судову систему та негативно позначитися на її незалежності загалом.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 21 березня 2023 року № 233/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Московського районного суду міста Харкова Задорожної А.М.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39442>.

Аналогічний висновок містять рішення ВРП: від 16 березня 2023 року № 220/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Київського районного суду міста Харкова Зуба Г.А.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39427>);

від 28 березня 2023 року № 263/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Богунського районного суду міста Житомира Чішман Л.М.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39497>);

від 6 квітня 2023 року № 317/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Київського районного суду міста Харкова Єфіменко Н.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39521>);

від 10 серпня 2023 року № 816/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Верховного Суду Краснощоківа Є.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/40825>);

від 3 жовтня 2023 року № 952/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Приморського районного суду міста Одеси Абухіна Р.Д.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/40984>);

від 2 листопада 2023 року № 1031/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Хортицького районного суду міста Запоріжжя Ширіної С.А.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/41088>).

У повідомленні судді Жовтневого районного суду міста Дніпропетровська зазначено, що в його провадженні перебуває справа про адміністративне правопорушення, передбачене частиною першою статті 130 КУпАП. Помічник судді повідомив, що невідома особа здійснила через термінали чотири перекази грошових коштів на його банківську карту. Помічнику судді в месенджері WhatsApp надійшло смс-повідомлення, після отримання якого помічник зателефонував за вказаним номером і з'ясував, що його автором є особа, яка притягується до адміністративної відповідальності. У матеріалах справи містяться заяви від імені цієї особи, у яких вказано той самий номер мобільного телефону, з якого надійшло смс-повідомлення.

Вища рада правосуддя дійшла висновку, що надходження від особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, неправомірної вигоди з вимогою (проханням) ухвалити певне рішення у справі не узгоджується з положеннями частини шостої статті 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо обов'язку поважати незалежність судді і не посягати на неї та є неприпустимим. Такі дії несуть загрозу незалежності суддів та авторитету правосуддя. У такий спосіб здійснюється тиск на суддю, що може вплинути на його подальшу діяльність, зокрема на ухвалення певного судового рішення у справі.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 24 жовтня 2023 року № 1009/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Жовтневого районного суду міста Дніпропетровська Мельниченко С.П.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/41064>.

У повідомленні судді Київського апеляційного суду зазначено, що в його провадженні перебуває справа за апеляційною скаргою про визнання договору позики та іпотеки недійсним, скасування арешту на нерухоме майно, яка була призначена до розгляду. Згідно з актом Управління забезпечення автоматизованого документообігу суду під час опрацювання вмісту упакування поштового відправлення рекомендованого листа було встановлено, що на адресу суду були надіслані клопотання в цивільній справі та грошова купюра, яка містилась у конверті з клопотанням.

Беручи до уваги, що обставини, про які зазначено в повідомленні судді, зокрема щодо надходження на адресу суду грошових коштів у конкретно визначеній справі, можуть сформувати в суспільстві уявлення про безкарність протиправного впливу на судову систему та негативно позначитися на її незалежності загалом, ураховуючи, що перевірку повідомлених обставин здійснюють правоохоронні органи в порядку, установленому КПК України, Вища рада правосуддя дійшла висновку, що існують підстави для вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 26 грудня 2023 року № 1420/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленнями судді Київського апеляційного суду Гаращенко Д.Р.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/42872>.

Аналогічний висновок зроблено в рішенні ВРП від 21 березня 2023 року № 237/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Рубіжанського міського суду Луганської області (відраджений до Ленінського районного суду міста Полтави для здійснення правосуддя) Ткачука Ю.А.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39443>).

8.4. Складення заповіту на ім'я судді

У повідомленні суддів Ірпінського міського суду Київської області зазначено, що підставою для звернення до Вищої ради правосуддя став факт втручання у їхню діяльність під час колегіального розгляду кримінального провадження. Судді повідомили, що в судовому засіданні обвинувачений заявив відвід колегії суддів у цьому кримінальному провадженні та долучив до заяви про відвід копію заповіту особи, яка, зі слів обвинуваченого, є його матір'ю. Відповідно до копії заповіту особа заповіла все своє майно, де б воно не було і з чого б воно не складалося, і взагалі все, що буде належати їй на день смерті і на що вона за законом матиме право, у рівних частках суддям та обвинуваченому. На думку колегії суддів, такі дії обвинуваченого та вказаної особи свідчать про намагання здійснити вплив на суддів та необхідність вжиття заходів з метою забезпечення сталості авторитету правосуддя та незалежності суддів.

Вища рада правосуддя, надаючи оцінку змісту заповіту, зазначає, що він містить заповідальне розпорядження на все майно, яке належатиме особі на день її смерті,

у рівних частках на користь суддів та обвинуваченого. Безперечно, заповіт є особистим розпорядженням особи (заповідача) щодо майна, яке їй належить, майнових прав та обов'язків на випадок її смерті. Однак, аналізуючи відомості, повідомлені суддями, Вища рада правосуддя вважає, що вказані обставини пов'язані із професійною діяльністю колегії суддів щодо здійснення правосуддя у конкретній справі з огляду на складення напередодні судового засідання заповіту на ім'я суддів особою, яка є близьким родичем учасника кримінального провадження – матір'ю обвинуваченого – та зацікавлена в результатах розгляду справи, а також з огляду на використання обвинуваченим цього факту як підстави для заявлення відводу колегії суддів від розгляду справи. Такі обставини створюють загрозу суддівській незалежності, оскільки можуть бути способом впливу на суд з метою спонукати суддів до вчинення чи невчинення певних процесуальних дій або ухвалення судових рішень під час розгляду конкретної справи. Таким фактам має бути надана кримінально-правова оцінка правоохоронними органами в порядку, установленому КПК України. Кожен факт має бути ретельно перевірений правоохоронними органами в порядку, установленому цим Кодексом.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 11 квітня 2023 року № 336/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням суддів Ірпінського міського суду Київської області Шестопалової Я.В., Линника В.Я., Карабази Н.Ф. про втручання в діяльність суддів щодо здійснення правосуддя» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39564>.

9. Публікації / статті стосовно особи судді чи його професійної діяльності

За повідомленням судді Вищого антикорупційного суду встановлено, що до провадження судді як слідчого судді Вищого антикорупційного суду надійшло клопотання детектива Національного антикорупційного бюро України, погоджене прокурором Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Офісу Генерального прокурора, про застосування до підозрюваного запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у кримінальному провадженні. Суддя постановив ухвалу від 9 вересня 2023 року та оголосив її резолютивну частину про закриття за клопотанням детектива провадження про застосування щодо підозрюваного запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у кримінальному провадженні; звільнення підозрюваного у вчиненні злочину як особи, затриманої на підставі протоколу про затримання особи, а також про закриття провадження щодо решти клопотання захисника. Повний текст зазначеної ухвали мав бути проголошений суддею 14 вересня 2023 року. Судді стало відомо, що 10 вересня 2023 року в телеграм-каналах було оприлюднено повідомлення негативного змісту стосовно його процесуальної діяльності під час розгляду певних справ, серед яких клопотання про накладення арешту на майно у кримінальному провадженні, із твердженнями щодо ухвалення суддею конкретного рішення та вимогами до його мотивування певними доводами, до якого долучено фото судді. Суддя вважає, що поширена в телеграм-каналах інформація (публікація) є втручанням у його діяльність як судді Вищого антикорупційного суду, відвертим публічним морально-психологічним тиском з метою отримання заздальгідь визначеного вказаними телеграм-каналами рішення, яке полягає у швидкому накладанні арешту на майно.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення і дійшла висновку, що опублікована інформація не є оціночним судженням, оскільки містить конкретні твердження про факт ухвалення суддею конкретного рішення у конкретній справі, який можна буде перевірити, а також містить вимогу щодо мотивування судового рішення певними доводами, які мають задовольнити автора публікації. Завдяки абонентській моделі 10 вересня 2023 року 13 400 підписників телеграм-каналу та цього самого дня 16 100 підписників іншого телеграм-каналу отримали таке повідомлення щодо судді. Аудиторію в кількості 29 500 абонентів можна вважати достатньо великою, щоб завдати шкоди авторитету правосуддя.

У повідомленні судді зазначено про обставини, які можуть нести загрозу незалежності суддів та авторитету правосуддя. У такий спосіб здійснюється тиск на суддю, що може вплинути на його подальшу діяльність, зокрема на ухвалення певного судового рішення у конкретній справі. Вказаним діям має бути надана кримінально-правова кваліфікація правоохоронними органами в порядку, встановленому КПК України. Такі обставини можуть мати наслідком порушення основних засад судочинства та завдань суду, у визначених Конституцією України та Законом України «Про судоустрій і статус суддів», і нести загрозу авторитету правосуддя.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 19 жовтня 2023 року № 991/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Вищого антикорупційного суду Ткаченка О.В.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/41038>.

Аналогічний висновок містять рішення ВРП:

від 21 березня 2023 року № 234/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Північного апеляційного господарського суду Пономаренка Є.Ю.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39444>);

від 6 червня 2023 року № 617/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Другого апеляційного адміністративного суду Спаськіна О.А.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39846>);

від 8 червня 2023 року № 628/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленнями судді Деснянського районного суду міста Києва Бабайлової Л.М.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/39858>);

від 21 листопада 2023 року № 1084/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленнями суддів Верховного Суду Кібенко О.Р., Студенця В.І., Бакуліної С.В.» (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/41679>).

10. Порухення порядку в судовому засіданні / проведення мітингів

У повідомленні судді Корсунь-Шевченківського районного суду Черкаської області зазначено, що до її провадження надійшов протокол про адміністративне правопорушення про притягнення до адміністративної відповідальності за частиною першою статті 130 КУпАП. У судовому засіданні суддя оголосила склад суду, роз'яснила право заявити відвід у разі наявності підстав. Однак помічник адвоката, який не є учасником судової справи, порушуючи встановлений порядок судового засідання, почав викрикувати зі свого місця, не даючи можливості заявити відвід судді. Незважаючи на кілька попереджень, вказана особа продовжувала порушувати встановлений порядок судового засідання, на прохання вийти із зали судових засідань не реагувала, натомість в агресивній формі почала називати суддю «особою в мантиї», піддавати сумніву її статус судді та вимагати пред'явити йому посвідчення судді.

Проаналізувавши повідомлення судді, Вища рада правосуддя дійшла висновку, що помічник адвоката, який порушував установлений порядок судового засідання, який не був учасником судової справи, в агресивній формі ображав суддю та піддавав сумніву її статус судді, діяв усупереч Конституції України, законам України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про судоустрій і статус суддів», Правилам адвокатської етики. Такі дії помічника адвоката негативно вплинули на авторитет правосуддя, частиною якого відповідно до положень Конституції України є адвокатура, а також на статус адвоката України, чим підірвали незалежність судової влади, престиж адвокатури та адвокатської діяльності. Ураховуючи, що помічник адвоката успішно пройшов спеціальний курс – інструктаж введення в професію помічника адвоката, має значний досвід у галузі права, він не міг не знати про встановлені законом заборони. Отже, свідоме вчинення вказаних дій може розцінюватись як вплив на суд у будь-який спосіб та вважатися порушенням принципів адвокатської діяльності та грубим порушенням Правил адвокатської етики.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 14 березня 2023 року № 210/0/15-23 «Про життя заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Корсунь-Шевченківського районного суду Черкаської області Літвінової Г.М.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39415>.

У повідомленні судді Оболонського районного суду міста Києва зазначено, що після проголошення ухвали про розгляд у закритому судовому засіданні цивільної справи присутній як вільний слухач журналіст вдався до висловлення усних погроз головуючому, а згодом було проведено масові мітинги біля приміщення Оболонського районного суду міста Києва у зв'язку з розглядом суддею цивільних спорів. Під час цих мітингів поширювалась негативна, дискредитуюча інформація стосовно судді, що порочить звання судді та підриває авторитет правосуддя, зокрема про вчинення суддею кримінально караних правопорушень.

Обставини, установлені під час розгляду Вищою радою правосуддя повідомлення судді, у своїй сукупності дають обґрунтовані підстави вважати, що поширення інформації про побиття суддею журналіста, отримання суддею неправомірної вигоди за ухвалення певного судового рішення, здійснення незаконного розподілу судових витрат тощо та проведення вказаних масових акцій було спрямовано не на розвиток публічної дискусії щодо важливих аспектів суспільного життя чи привернення уваги суспільства до можливого допущення посадовою особою порушень закону, а виключно на здійснення неправомірного (психологічного) тиску на суддю, його дискредитацію та усунення у непроцесуальний спосіб від розгляду судової справи, що на той час не був завершений (спонукання до вчинення певних процесуальних дій, зокрема задоволення заяви про відвід судді чи подання заяви про самовідвід), або до ухвалення суддею певного судового рішення в цій справі, що свідчить про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 14 лютого 2023 року № 42/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Оболонського районного суду міста Києва Шевчука А.В.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39232>.

11. Безпідставне заявлення відводів

У повідомленні суддів Дніпровського апеляційного суду зазначено, що надійшла заява про відвід колегії суддів Дніпровського апеляційного суду від розгляду справи за заявою про перегляд за нововиявленими обставинами постанови Дніпровського апеляційного суду від 11 листопада 2022 року. Представник заявника заявив відвід колегії суддів із тих підстав, що судді некомпетентні, мають особисту матеріальну зацікавленість у розгляді справи, взяли хабар з метою ухвалення рішення на користь іншої сторони та беруть участь у діяльності злочинних угруповань. Судді розцінюють подібні безпідставні звинувачення на їхню адресу у вчиненні тяжких злочинів як «тиск на суд, намагання змінити склад суду у позапроцесуальний спосіб шляхом психологічного тиску та звинувачень в одержанні по справі неправомірної вигоди».

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення суддів і дійшла висновку, що, заявляючи відвід колегії суддів, заявник та його представник вдалися до використання висловлювань та тверджень, що явно виходять за межі допустимої критики щодо публічної особи, намагаючись шляхом тиску на суд у такий спосіб вчергове домогтися відводу чи самовідводу визначеного складу колегії суддів від розгляду справи, усуваючи у такий спосіб небажаних, на думку заявника, суддів Дніпровського апеляційного суду від розгляду заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами. Звинувачення суддів в участі в діяльності «організованого злочинного угруповання» з метою «особистого збагачення» та отримання хабаря з метою ухвалення («проплаченого») рішення на користь іншої сторони у справі є недопустимими з огляду на дію конституційного принципу (презумпції) невинуватості.

Такі звинувачення на адресу особи, яку держава наділила повноваженнями здійснювати неупереджене судочинство, серед іншого, не лише порочать звання судді, а й несуть загрозу авторитету правосуддя, підривають суспільну довіру до судової влади. Публічна критика не повинна становити загрозу для ухвалення судом справедливого та безстороннього рішення чи мати на меті втручання у здійснення правосуддя. Толерування подібних ситуацій загалом негативно позначається на авторитеті правосуддя та підриває довіру суспільства до судової влади.

Досліджені обставини свідчать про те, що законне право учасника процесу на відвід суддів використовувалось у цій справі всупереч меті, для якої воно надано, виключно для перешкоджання виконанню суддями службових обов'язків через здійснення неправомірного (психологічного) тиску на них, їх дискредитацію та усунення від розгляду судової справи, який на той час не був завершений (спонукання до вчинення певних процесуальних дій, зокрема задоволення заяви про відвід / самовідвід суддів, або до ухвалення суддею певного судового рішення у справі), що свідчить про незаконне втручання в діяльність суддів щодо здійснення правосуддя.

Використання та поширення інформації з метою дискредитації суду та/або впливу на безсторонність суду визнаються втручанням у діяльність суддів щодо

здійснення правосуддя, оскільки прямо суперечать вимогам закону та не можуть вважатися такими, що вчиняються в законний (конституційний) спосіб (стаття 34 Конституції України). Отже, такі діяння, що порушують конституційний принцип незалежності судді та несуть загрозу авторитету правосуддя, вимагають вжиття Вищою радою правосуддя передбачених її повноваженнями заходів реагування.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 6 червня 2023 року № 618/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням суддів Дніпровського апеляційного суду Хейло Я.В., Тимченко О.О., Мірути О.А.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39848>.

У повідомленні суддів Південно-західного апеляційного господарського суду зазначено, що під час апеляційного провадження у справі від виконувача обов'язків директора Громадської організації «Водно-моторне спортивно-оздоровче товариство рибалок-любителів» надійшла заява про відвід головуючого судді. До заяви долучено копію наказу тимчасового виконувача обов'язків директора Громадської організації про включення до списку членів організації судді та передання їй у користування місця на причалі. Суддя заперечує будь-які взаємовідносини із Громадською організацією та стверджує про підроблення документів.

Розглянувши повідомлення суддів, Вища рада правосуддя дійшла висновку, що штучне створення підстав для відводу може свідчити про наявність ознак втручання в діяльність колегії суддів з метою перешкоджання виконанню суддями своїх професійних обов'язків. Подання такої заяви до завершення розгляду справи з долученням до неї ймовірно підробленого документа може бути тиском на суд і мати на меті усунення судді від розгляду справи.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 4 квітня 2023 року № 297/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням суддів Південно-західного апеляційного господарського суду Поліщук Л.В., Будішевської Л.О., Філінюка І.Г.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39507>.

У повідомленні судді Полтавського апеляційного суду зазначено, що у провадженні Полтавського апеляційного суду перебувала справа за апеляційною скаргою прокурора на ухвалу слідчого судді Київського районного суду міста Полтави про відмову в задоволенні клопотання про відсторонення від посади особи, яку він не ідентифікує у повідомленні, оскільки судовий розгляд здійснювався в закритому режимі. Зазначені матеріали справи перебували у провадженні колегії суддів Полтавського апеляційного суду. Суддя зауважує, що в судовому засіданні після оголошення складу суду прокурор з метою впливу на суддю заявив йому відвід з підстав наявності в нього оперативної інформації оперативного підрозділу Управління Служби безпеки України в Полтавській області щодо позапроцесуального спілкування судді з адвокатом, який представляє інтереси підозрюваного, що, на думку прокурора, підтверджував відповідний відеозапис.

Розглянувши повідомлення, Вища рада правосуддя дійшла висновку, що прокурор, звертаючись до суду із заявою про відвід судді відповідного змісту, мав би розуміти необхідність перевірки викладених у такій заяві фактів, які в контексті питання, яке розглядалось судом (щодо відсторонення посадової особи органу місцевого самоврядування), та мало суспільну значущість та важливість, не мали б бути абстрактними або надуманими.

Вища рада правосуддя дійшла також висновку, що повідомлення судді Полтавського апеляційного суду, надіслане Генеральному прокурору, мало бути в обов'язковому порядку зареєстроване в ЄРДР та перевірене уповноваженими органами в межах здійснення досудового розслідування у відповідному кримінальному провадженні у строки, визначені статтею 214 КПК України. Натомість повідомлення судді було скеровано Офісом Генерального прокурора до Полтавської обласної прокуратури, дії прокурора якої стали підставою для звернення з таким повідомленням.

Вища рада правосуддя, беручи до уваги обставини, про які зазначено в повідомленні судді, а також факт невнесення відомостей до ЄРДР, визнала за необхідне на підставі пункту 8 частини першої статті 73 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» звернутися до Офісу Генерального прокурора щодо перевірки законності та обґрунтованості невнесення відомостей до ЄРДР за повідомленням судді про втручання в його діяльність як судді щодо здійснення правосуддя та забезпечення проведення перевірки обставин, повідомлених суддею, з дотриманням вимог статті 19 Конституції України та статті 214 КПК України.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 11 квітня 2023 року № 340/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Полтавського апеляційного суду Рябішина А.О.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39540>.

12. Заяви та дії органів державної влади й органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, що можуть підірвати незалежність судової влади

12.1. Висловлювання щодо професійної діяльності суддів

У повідомленні суддів Пирятинського районного суду Полтавської області зазначено, що колегія суддів розглядала кримінальне провадження за фактом вбивства мера міста Кременчука Полтавської області та судді Автозаводського районного суду міста Кременчука Полтавської області. Суддям стало відомо, що з трибуни Верховної Ради України народний депутат України виступив із депутатським зверненням щодо створення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з метою розслідування обставин вбивства мера міста Кременчука Полтавської області та судді Автозаводського районного суду міста Кременчука Полтавської області. Під час виступу депутат зазначив про кримінальну справу, яка перебуває у провадженні суддів Пирятинського районного суду Полтавської області, та наголосив на тривалому розгляді цієї справи в судах, використовуючи вислів «повний судовий “беспредел”».

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення суддів, зазначила, що виступ народного депутата України під час перебування кримінального провадження на стадії судового розгляду свідчить про намагання вплинути на діяльність суддів щодо здійснення правосуддя у позапроцесуальний спосіб та може бути розцінений суддями як втручання в їхню діяльність щодо здійснення правосуддя.

Вища рада правосуддя в рішеннях неодноразово наголошувала, що представникам інших гілок влади необхідно утримуватися від будь-яких дій чи заяв, які можуть бути сприйняті як інструмент здійснення тиску на діяльність судових органів чи викликати сумніви щодо їхньої здатності виконувати свої обов'язки ефективно, оскільки необґрунтовані заяви політиків, посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування, які несуть загрозу авторитету правосуддя, впливають на рівень довіри до судової влади.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 7 березня 2023 року № 194/0/15-23 «Про життя заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням суддів Пирятинського районного суду Полтавської області Нагорної Н.В., Сайко О.О., Ощинської Ю.О.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39390..>

У повідомленні суддів Південно-західного апеляційного господарського суду зазначено, що в них на розгляді перебувала апеляційна скарга Одеської міської ради та Виконавчого комітету Одеської міської ради на рішення Господарського суду Одеської області. У день ухвалення судового рішення Одеський міський голова як представник органу місцевого самоврядування та публічна особа звернувся до громадян на офіційному YouTube-каналі Одеської міської ради з основними тезами: «сьогоднішнє рішення – це фактичне узаконення злочину», «із 2015 року жодна юридична процедура, рішення Виконкому чи сесії не були оскаржені», «судове

засідання тривало 3 хвилини», «у воєнний час це рішення не тільки проти міста, а й всієї України», «ми будемо звертатись до Вищої ради правосуддя і зробимо все в рамках закону, аби відновити справедливість», «суд став на бік людини, відомої своїми численними махінаціями та яка знаходиться в міжнародному розшуку».

Крім того, Одеський міський голова, за день до дати проведення судового засідання, також звернувся до громадськості в соціальній мережі Telegram на Telegram-каналах, анонсувавши судовий розгляд справи Південно-західним апеляційним господарським судом, основними тезами якого були: «низка фірм намагається вкрати у нас нашу архітектурну перлину», «наша позиція чітка та прозора – будинок Руссова належить одеситам», «поки військові воюють на фронті, ми маємо виборювати наші права на внутрішньому фронті: захищати своє майно, у тому числі від таких «авантюристів-емігрантів», «я впевнений, що, незважаючи на війну, правда переможе», «ми його рятували та зберігали для одеситів, отже, належати він буде лише одеситам, і особисто я буду стояти до кінця».

Судді наголошують, що такі публічні заяви створюють у громадськості неправильне та негативне уявлення про організацію роботи судів, між тим усі процесуальні документи суду відповідно до Закону України «Про доступ до судових рішень» оприлюднюються в Єдиному державному реєстрі судових рішень та є у вільному доступі.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення і дійшла висновку, що судді як публічні особи під час виконання своїх обов'язків повинні враховувати інтерес до них з боку суспільства та право інших осіб висловлювати свої оціночні, зокрема критичні, судження стосовно здійснення правосуддя. Судді також мають бути готовими до того, що учасники процесу будуть публічно коментувати судовий розгляд резонансних справ, і не бути надто сприйнятливими або вразливими. Водночас голова Одеської міської ради у відеозверненні до громадськості своїм висловлюванням «поки військові воюють на фронті, ми маємо виборювати наші права на внутрішньому фронті: захищати своє майно, у тому числі від таких “авантюристів-емігрантів”» фактично порівнює необхідність розгляду суддями Південно-західного апеляційного господарського суду вказаної справи саме на користь відповідачів порівнює із захистом військовими територіальної цілісності України, що є тиском і маніпулюванням свідомістю громадськості та неприпустимо в умовах повномасштабного вторгнення росії на територію України.

Вища рада правосуддя дійшла також висновку, що висловлювання у зверненні посадової особи органу місцевого самоврядування до громадськості в соціальній мережі не спрямоване на забезпечення принципів місцевого самоврядування, прав і свобод громадян, а свідчить про тиск на суддів у випадку ухвалення ними судового рішення не на користь відповідачів – Виконавчого комітету Одеської міської ради та Одеської міської ради.

Водночас зміст відеозвернення на офіційному YouTube-каналі Одеської міської ради зводиться до негативної критики суддів Південно-західного апеляційного господарського суду у зв'язку з ухваленням ними судового рішення у справі та оцінки підстав ухвалення цього рішення не на користь Виконавчого комітету

Одеської міської ради та Одеської міської ради, що належить до виключної компетенції суду, а не органу місцевого самоврядування.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 30 березня 2023 року № 280/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленнями суддів Південно-західного апеляційного господарського суду Савицького Я.Ф., Разюк Г.П., Діброви Г.І. та зборів суддів Південно-західного апеляційного господарського суду» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39493>.

12.2. Ініціювання перевірок щодо професійної діяльності суддів

У повідомленні судді Київського окружного адміністративного суду зазначено, що під час розгляду адміністративної справи в судовому засіданні суд установлював обставини наявності у третьої особи у справі (іноземця) рівня володіння державною мовою, достатнього для розуміння запитань, які йому ставить суд, та надання на них відповідей. Суддя, розуміючи, що рівень володіння державною мовою є недостатнім, усвідомлюючи, що фінансування витрат суду на використання послуг перекладача є обмеженим, з метою економії процесуального часу сторін, дотримання балансу інтересів сторін у справі, з'ясувавши думки інших учасників судового процесу щодо наявності в них заперечень щодо постановки запитань третій особі та отримання відповідей на них російською мовою, не отримавши таких заперечень, зокрема від представників Міністерства юстиції України, поставила третій особі кілька запитань російською мовою та висловила прохання надати пояснення винятково стосовно обставин справи. Суддя зазначила, що в такий спосіб вона забезпечила доступ до правосуддя, а отримання пояснень дало змогу перейти до подальшого розгляду справи в порядку письмового провадження, у якому ухвалено судові рішення по суті заявлених у справі позовних вимог.

До відома судді було доведено зміст листа Уповноваженого із захисту державної мови, із якого вбачається, що Міністерство юстиції України звернулося до Уповноваженого із захисту державної мови зі скаргою щодо заходів державного контролю за застосуванням державної мови Київським окружним адміністративним судом під час розгляду справи. На думку судді, зазначені дії Міністерства юстиції України свідчать про тиск на неї, тому вона просить ужити заходів з метою забезпечення її захисту від свавільних та протиправних дій.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення судді та дійшла висновку, що Уповноважений із захисту державної мови, здійснюючи функції в частині здійснення контролю за захистом української мови, безумовно, зобов'язаний був враховувати положення чинного законодавства, що визначають особливості функціонування державної мови та використання інших мов, окрім державної, під час здійснення судочинства, а також дотримуватися меж здійснення такого контролю, проте знехтував вимогами законодавства. Ні Конституція України, ні Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» не наділяє Уповноваженого із захисту державної мови повноваженнями встановлювати, які дії зобов'язаний вчинити суддя під час здійснення правосуддя у конкретній справі у взаємозв'язку із приписами процесуального законодавства; визначати, які процесуальні рішення він зобов'язаний був ухвалити, зокрема щодо належного

з'ясування обсягу прав та обов'язків учасників судового провадження, необхідності / доцільності залучення до участі у справі перекладача з метою виконання адміністративним судом завдань, покладених на цей суд статтею 125 Конституції України, статтею 2 Кодексу адміністративного судочинства України.

Вчинення Уповноваженим із захисту державної мови дій у межах компетенції в не передбачені законом спосіб та формі або з виходом за межі компетенції, що мало наслідком безпідставне, невмотивоване застосування заходів нагляду / контролю за судом, може негативно позначитися на авторитеті правосуддя та свідчити про посягання на незалежність судової влади.

Вища рада правосуддя також зазначила, що Міністерство юстиції України в особі Офісу протидії рейдерству, звертаючись до Уповноваженого із захисту державної мови зі скаргою у порядку, визначеному Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», з огляду на правову природу повноважень цього органу виконавчої влади не могло не розуміти порядку та підстав оскарження судових рішень, завдань та основних засад адміністративного судочинства, тому такі дії посадової особи Міністерства юстиції України суперечать вимогам статті 19 Конституції України, порушують конституційний принцип незалежності судової влади. Застосування державним органом, який безпосередньо наділений повноваженнями щодо формування та реалізації державної правової політики, методів / інструментів, які передбачають вжиття позапроцесуальних заходів оскарження дій та процесуальних рішень судді у конкретній судовій справі, може створити в суспільства уявлення про можливість безперешкодного впливу на суд та судові рішення в позапроцесуальний спосіб та може бути розцінене як неправомірний вплив на судову владу, можливість втручання в діяльність суддів щодо здійснення правосуддя, що негативно позначається на авторитеті правосуддя та підриває незалежність судової влади.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 14 грудня 2023 року № 1312/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Київського окружного адміністративного суду Колеснікової І.С.» можна ознайомитися за посиланням: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/42489>.

У повідомленні судді Окружного адміністративного суду міста Києва зазначено, що до суду надійшов лист директора Департаменту моніторингу процесуальних прав Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. У листі повідомлялося, що до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини звернулася особа щодо порушення її права на належний судовий захист. Було висловлено прохання вжити відповідних заходів реагування для відновлення порушених прав заявниці на належний судовий захист та повідомити Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про вжиті заходи. Суддя вважає, що такі дії свідчать про втручання в діяльність судді, у зв'язку із чим просить вжити заходів реагування відповідно до чинного законодавства.

Вища рада правосуддя розглянула повідомлення та дійшла висновку, що будь-який тиск представників законодавчої та виконавчої влади на судову владу неможливий, зокрема під час розгляду справ, не допускається також втручання в її діяльність з метою ухвалення тих чи інших рішень. Незалежність судової влади є

одним із головних принципів її ефективної діяльності, тобто будь-який вплив законодавчої та виконавчої влади виключається.

Вища рада правосуддя зауважує, що судді не зобов'язані звітувати щодо справ, які перебувають у їх провадженні, перед жодною особою, яка не належить до системи судової влади. Звернення до суду здійснюється у формі, порядку, випадках та особами, передбаченими процесуальним законом. Звернення у справах інших осіб у всіх випадках, а учасників процесу – поза випадками, передбаченими процесуальним законом, розгляду судами не підлягають. Суди не повинні встановлювати особливого порядку (контролю) щодо розгляду звернень, які надійшли від представників влади.

Ні Конституцією України, ні положеннями Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» не передбачені повноваження Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо здійснення контролю за розглядом справи в суді. Викладені в листах вимоги чинять певний вплив на суддю, що заборонено Конституцією України. Отже, установлені статтею 13 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» права Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини є вичерпними і не поширюються на питання, пов'язані зі здійсненням правосуддя у конкретних справах. Звернення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з вимогою до суддів саме з питань здійснення правосуддя у тих чи інших конкретних справах є неприпустимим та не належить до компетенції, установлені Конституцією та Законом України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини». У такий спосіб створюються передумови для неправомірного впливу на суд, втручання в діяльність органів судової влади, порушення принципів незалежності й самостійності суддів.

Вища рада правосуддя наголосила, що, звертаючись до судді стосовно справи, яка перебувала у її провадженні, із проханням розглянути звернення щодо тривалого розгляду справи та повідомити про вжиті заходи реагування, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, який не є у вказаній справі учасником судового процесу, діяв не у спосіб та поза межами повноважень, що визначені чинним законодавством України. Конституція та Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» не надають Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини права звертатись до суду з листами з вимогами стосовно справ, які перебувають у провадженні суду. Такі дії Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини можуть бути розцінені як вплив на суддю та втручання в її діяльність щодо здійснення правосуддя, що негативно позначається на авторитеті правосуддя та посягає на незалежність судової влади.

Детальніше з текстом рішення ВРП від 27 квітня 2023 року № 442/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Окружного адміністративного суду міста Києва Маруліної Л.О. про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя» можна ознайомитися за посиланням: <https://hci.gov.ua/doc/doc/39658>.

Аналогічний висновок зроблено в рішенні ВРП від 31 жовтня 2023 року № 1020/0/15-23 «Про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Дзержинського районного суду міста Харкова Цвіри Д.М.» (<https://hci.gov.ua/doc/doc/41077>).

Огляд рішень Вищої ради правосуддя, ухвалених у 2023 році, про вжиття заходів забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя / Упоряд.: секретаріат Вищої ради правосуддя / Відп.: член Вищої ради правосуддя Попікова О.В. – Київ, 2024. – 34 с.

Застереження: огляд містить короткий опис деяких рішень Вищої ради правосуддя, викладено лише основні положення зазначених рішень. Для розуміння висловленої в рішенні позиції необхідно ознайомитися з його текстом.

В оформленні титульної сторінки використана робота художниці Олександри Екстер «Sous le Ciel de Paris», 1919, 719×900

Стежте за нами онлайн:

